

סיפורו האישי של חבר גונן, על התקרית אשר שימשה אות להתחלת ההפגזה יצאתי לחלץ את אספי

פני השטח. לאחרים היתה הדרך קשה יותר. בשעה שתיים חזרנו למשק. ואז ראינו כי העדר, אותו השארנו ללא השגחה בשטח, פונה שוב בכיוון לגבול. חזרנו ועלינו שוב אל ההר. היריות לא פסקו אף לרגע. התפרסנו מסיביל לעדר, כדי שלא לתת לו לתת מזון. כאשר ראו אותנו הסורים חוזרים, הג' בירו את האש. נשכנו במקום ותפסנו מזון סות, ככל שאפשר בשטח החשוף הזה. 14:30: היריות לא פסקו במשך כל שעות אחר הצהריים. שכנו צמודים לקרקע הסלעית הלחה, מבלי יכולת לנוע או להרים ראש. כאשר ניסה משהו מאתנו להתרומם מעט, כדי לבדוק אם עדיין זוכרים הסורים כי אנחנו נמצאים במקום, מיד כוסה השטח שמסביבו בעפר ובחלקי סלעים שניתזו מן היריות שכונו לעברו.

בערך בשעה 4 הצטרף קול חדש לרעמי היריות. שמענו היטב את השריקות של הפגזים וראינו את ההתפוצצויות במשקי הסביבה. הפגזים נחתו בעשרות על הבהות הבשן, חולתא ושמי. יכולנו לראות היטב את הפגיעות, ואת העשן שהיה מיתמר, כאשר היה הפגז נוחת. בשמיר נראו צריפים בוערים. העינין קיבל צורה מדאיגה יותר ויותר. שכנו שם כך מבלי לזוז במשך שלוש שעות. והשגחנו רק שהעדר לא יעלה מזוהה. כדי למנוע מהפגזות להתפוצצות, היינו משליכים עליהן מפעם לפעם אבנים.

השמש החלה שוקעת ואינני זוכר מתי שמחתי כל כך למראה השקיעה והחשיכה המשתלשלת, כמו באותה שעה. ידענו כי החושך מקנה לנו יתרון גדול: איננו נראים לעיני הצלפים הסורים. התרוממנו בהיריות, כשחלק אחד מחסה על היתר, והתחלנו להתקדם בכיוון למשק. העדר מכיר כבר את הדרך ואנו רק זורנו אותו. ההפגזה שככה מעט, אולם היריות נמשכו עדיין בעצמה רבה.

17:30: הגענו למשק עם העדר. הכנסנו אותו למכלאות. על החובשת, יעל, תוטל התפקיד הקשה ביותר באותו יום. היה עליה לגשת לבוקר, למצוא שם את תקוה פילר, ולהודיע לה כי בעלה, שיצא בבוקר למרעה, איננו עוד.

★ ★ ★ הרופא טיפל כאם

אותו לילה נסעתי עם תקוה ועל לקבוצת משמר השרון, שבצמק חפר.

זה אספי, וביקש ממנו בצעקות, שאם הוא פצוע, שירה באויר, כדי שאפשר יהיה לאתר את המקום שבו הוא שוכן. יותר לא קיבל מרמור כל תשובה. מרמור טוען שהיה זה ערבי שענה לו, ואמנם מיד לאחר מכן ראה ערבי עולה מהדארי. הגענו למקום. השעה היתה 13.15.

לאחר שבדקנו במהירות את השטח, הח' לטנו שראשית חייבים למרר ולמצוא את אספי. חששנו שהוא מוטל פצוע וזקוק לעזרה. האדמה היתה רכה ולחה, ועד מהרה גילינו בה עקבות אדם שנראו ברורות וטריות. זה היה בערך כמאתיים וחמישים מטר בתוך שטח ישראל.

התקדמנו לפי העקבות עד שהגענו למדרגה גבוהה בחארי. למרגלותיה מצאנו את חברנו אספי (24) כשהוא מוטל ללא רוח חיים. דודיק, שבא לגונן מכירת יחד עם אשתו לפני כמה חדשים, ואשר השתתף כצנחן בפעולות הגמול רבות ואף במבצע צע סיני, התכופף, משש את הנוסף של אספי וקבע כי אינו פועל. התכורה שעמדו מסביב שכחו לגמרי על האש הסורית שכוונה אליהם. הנוצות היה גדול מדי. בחורים שלא הייתי מאמין שהם יודעים מה פרושו של בכי, התייפחו כילדים.

דודיק היה הראשון שהתאושש. הוא התכופף, נטל את גופתו של אספי, שכדור פגע בראשו ומספר כדורים בגופו, ושם אותה על שכמו. השארנו חוליה אחת בהב' טחה, והתחלנו לסגת בכיוון הדרך בעמק, המובילה לגונן. לאחר שהתרחקנו כמאה מטר מן המקום, שבו מצאנו את אספי, עלה עמוס למעלה כדי לקרוא בחזרה את החברה שהיו למעלה בהבטחה.

★ ★ ★ אש תופת ממק"בים

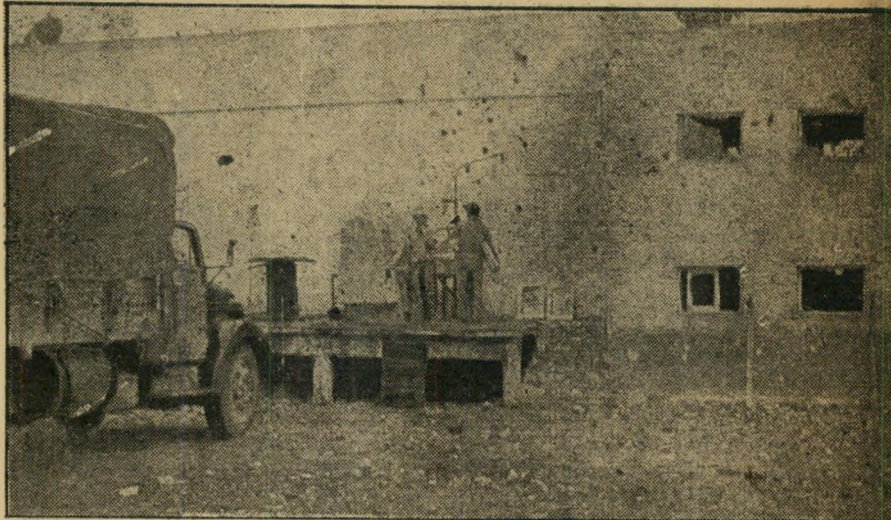
ברגע שהחוליה הראשונה קמה מן המקום בו שכבה, כדי לנוע לאחור, נפתחה עליה אש סורית לכל אורך הגבול. תחילה באו היריות רק מרובים ומקלעים, אך עד מהרה הצטרף אליהם גם מקלע בינוני. ברגע שפתח המקלע הבינוני באש, שכיסתה את כל השטח, הסך המקום לתופת. התחלנו נסוגים לעבר העמק חוליות חור' ליות, כשהחוליה אחת מחסה על חברתה הנסוגה, ולהיפך. השטח הגלוי היקשה מאד על התנועה. חברי גונן מכירים לפחות את

במדיניות השימושיים אפשר לקרוא, ליד השם "גונן", את הפרטים האלה: קיבוץ, איחוד הקבוצות והקיבוצים, בגליל העליון המזרחי. נוסד 1951, עליירי גרעין הצופים ט'. השם: סמלי. ואמנם, לאורך הגבול עם סוריה, עומד משק גונן כשמידבר לתקריות גבול. המתיושבים הצעירים, יוצאי היחידות הקרביות של צה"ל, ידעו מה בדיוק יהיה תפקידם: לגונן על עמק החולה. התיאור המתפרסם בעמודים אלה הוא סיפורו של אחד ממייסדי המשק, יליד תל-אביב בן 25, אשר שטף המאורעות הטיל עליו חלק פעיל בתקרית הגבול האחרונה.

- מאת ישראל פרידמן -

הרועים. קמנו כולנו. האוכל נשכח על ה' שולחנות. בלי להרבות בדיבורים רצנו והציטינו בנשק. במהירות הבזק התארגנה קבוצה שיצאה מיד למקום המשוער, בו היה צריך העדר לרעות באותו יום. עמוס, שהיה אותו לילה בשמירה, מילא את מקומו של המא"ז שלא נמצא במקום. מיד כשהודיעו לו על היריות, קפץ על הטנדר, שעמד להוביל את ארוחת הצהריים לרועים, ויצא בדהרה לכיוון שטח המרעה. כשעבר הטנדר, אותו נהג צדוק, ליד עיני גונן, המעיין הורם במרחק קילומטר דרומית למשק, נורו עליו צורות מקלע אחדים.

השעה היתה חמש ושלושים בבוקר. העדר הפיטום של משק גונן, המונה כ-150 ראשי בקר, יצא כמנהגו בוקר בוקר למרעה. מלפניו ומאחוריו נעו רועי העדר: אספי, מרמור ומספר חברי גרעין נוטרה, העובדים בגונן. הבוקר היה שקט. למרות העובדה שמשק גונן נמצא קרוב יותר לגבול מכל משק אחר בגזרה הצפונית, סבל המשק יחסית פחות משכניו, וזאת תודות לעובדה כי מבני הקיבוץ ממוקמים בשטח מת לגבי המוצבים הסורים. הצרה היא רק כי שטחי המרעה הטובים

בלהבות הבשן עוסקים שניים מחברי המשק בתיקון דפנות מחסו, אשר על קירותיו נראים בברור סימני הרסיסים של הפגז שנפל במרחק ספורים. למזלם של חברי משק זה, אשר הפגזה זו היתה הראשונה שהתנסו בה מאז מלחמת העצמאות, הספיקו לרדת למקלטים לפני שהתותחים הסוריים טיימו לטווח את כליהם. הפגיעות בבניי המשק השונים היו חמורות ביותר.

הטנדר לא עצר, המשיך לטוס לשטח המרעה. אני יצאתי עם דודיק כרגל לאותו מקום. לשבחו של דודיק יש לומר, שלעיתים רחוקות פוגשים באדם המסוגל להשרות הרגשה של בטחון, כפי שהוא מסוגל לכך. כשהגענו למקום, מצאנו את העדר על הכביש המוביל לגונן, לידו היו רק החברה מנוטרה, העובדים אצלנו במרעה. חלק מהרועים היה חסר. את מרמור מצאנו מיד. שאלנו אותו היכן אספי ומה קרה. הוא סיפר בהתרגשות, שראה את אספי בפעם האחרונה כשהוא נכנס לחא' די. הם ישבו ואכלו את הסנדוויצ'ים של ארוחת הבוקר. פתאום הבחינו שהפרות פור' גות ועולות למעלה, לעבר הגבול. מרמור אמר שהוא עולה צפונה, להחזיר את העדר, ואספי ענה לו שהוא נכנס לחא' די.

זו היתה הפעם האחרונה שאספי נראה בחיים. מרמור הפנה את העדר בחזרה ורץ למעלה שוב. הוא קרא לאספי. לפתע נפתחה עליו אש. הוא נשכב והמשיך לקרוא לאספי. בסוף החא' די יש גל אבנים, מאחוריו נתגלה פתאום, מול עיניו הגדמות של מרמור, ערבי מזויין. מרמור פתח עליו באש והערבי נשכב מיד ותפס מחסה. כשראה מרמור שלקום ולהתקדם לא יוכל, הוא התחיל לזחול אחורנית ולסגת. באותו זמן מצא אותו עמוס.

★ ★ ★ מישחו שאל: "מה יש?"

מרמור ביקש מעמוס שיחפה עליו והוא נעצמו עלה בחזרה אל ההר לחפש את אספי. כשקרא בשמו של אספי ענה לו מישחו בעברית: "מה יש". מרמור חשב כי

ביותר של המשק, מצויים למעלה, על ההר. חששתי מחלוקים לחלוקת שבהן רועים העדרים לסירוגין. מאחר שהשטח הבטוח יר' תר, הנמצא צפונית למשק, בו רעה הבקר במשך תקופה ארוכה, דל כבר במרעה, יצאו ביום ד' האחרון אספי, מרמור והנוטרים לעבר האזור הדרומי, העשירים במרעה. הסורים היו מתגרים לעיתים קרובות ברועים, שהתקרבו עד למרחק חמישים מטר רים מן הגבול. הם היו מתחילים בדרך כלל בקללות ולעיתים, כאשר היה הזכות מתחמם, היו נשלחים מספר כדורים מן הגבול הסורי. כל שטח המרעה של המשק נמצא במקומות החשופים לעיני היושבים במוצבים הסורים. השטחים המתים, למעלה על ההר, מעטים מאד ובשעת הצורך קשה מאד למצוא שם מחסה.

ובכן, כזו היתה התמונה באותו יום רביעי. הכל התנהל במישרין, החברים עסקו איש בצנפו — עד 12. ואז נפתחה הרעה. עמדתי אותה שעה לגשת לחזר האוכל, לארוחת הצהריים. בדרך פגשתי כמה חברה שחזרו מן השורה, והלכנו יחד. מצב הרוח של כולם, ובמיוחד של עובדי הפלחה, היה מרומם למדי. הגשם שחיינו לו כל כך הרבה, ירד סוף סוף. ניקינו את הבזץ שדבק בנעליים ונכנסו לחזר האוכל. השעה היתה 12.00, צהרי יום ד'.

★ ★ ★ הטנדר לא עצר

לפתע התפרצו לחזר האוכל כמה חברה והודיעו, שלפני כמה דקות מסרו מנוס' רה, כי הסורים יורים על העדר שלנו ועל

ע"י הבית פוזורים מסביב לזוג חברי להבות הבשן, המחטטים בין ההרסות, בחפצם אחד חפצים אישיים שנותרו לפליטה, לאחר הפגיעה הישירה בצריף המגורים שלהם. לפחות אבידה אחת לא תכוסה עלידי תשלום הפיצויים, אמר אחד החברים, ואלה החפצים האישיים ותמוזכרות שחלכו לטמיון שא"אפשר לקנותם בכסף.